

Maa- ja metsätalousministeriö

KIRJAAMO@MMM.FI

LAUSUNTO POROLAIN MUKAISEN ARVIOLAUTAKUNNAN MUUTTAMISESTA

MTK-Pohjois-Suomen toiminta-alue on osittain ja MTK-Lapin toiminta-alue on kokonaan poronhoitoaluetta. Poronhoitolain mahdollistama maanomistusoloista riippumaton laidunnusoikeus aiheuttaa alueen maatiloille vakavia ja jatkuvia ongelmia, vaikka laissa pellot ja maatilojen talouskeskukset rajataan selkeästi laidunnusoikeuden ulkopuolelle. Tämä on johtanut vaatimukseen lainsäädännön muuttamisesta. Tilanne on kestävä ja akuutti, jonka vuoksi poronhoitoalueen tuottajaliitot odottavat nyt lausuntokierroksella olevan arviolautakunnan muutosesityksen etenevän laiksi ja toimenpiteiksi mahdollisimman nopeasti. Asia ei saa venyä yli nykyisen hallituskauden. On hyvä, että asia on huomioitu valtion vuoden 2020 talousarvioesityksessä.

Poronhoito-oikeus ei ole perustuslaillinen oikeus. Poronhoitolain mukainen laidunnusoikeus loukkaa tällä hetkellä perustuslain mukaista omaisuuden suojaa. Tämän vuoksi poronhoitolain uudistustyö ei saa päättyä arviolautakuntaan liittyvän osion päivittämiseen, vaan työtä on jatkettava ja asiasta tehtävä kirjaus seuraavaan hallitusohjelmaan.

Riidanratkaisumekanismin uudistaminen

Suunnitelma keskittää riitojen käsittely yhdelle riippumattomalle riidanratkaisulautakunnalle on kannatettava maaomistajan kannalta ja näin ollen tuottajaliitot tätä kannattavat. Osapuolten kannalta on oleellista, että lautakuntaa koskevat säädökset uudistetaan niin, että oikeudenmukaisuus toteutuu ja toimintaan luotetaan nykyistä paremmin. Käyttämällä sähköisiä alustoja työn tukena lautakunnan toiminta nopeutuu ja yksittäisen viljelijän oikeusturva paranee. Liitot esittävät, että porovahinkolautakunnan puheenjohtajalta ja varapuheenjohtajalta edellytetään tuomarin pätevyyttä.

Riippumattomuus

Tahtotilamme on saavuttaa riippumattomuus porovahinkojen käsittelyn kaikilla tasoilla. Porovahinkolautakunnan jäsenillä ei saa olla poromerkkiä tai muita selkeitä yhteyksiä poroelinkeinoon.

Vahinkojen arviointi ja rekisteröinti

Mielestämme kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen on oikea taho arvioimaan syntyneitä vahinkoja tai osoittamaan oikean tahon arvioinnin tekemiseen. ProAgrian kasvinviljelyasiantuntijat ovat jo osoittaneet asiantuntemusta ja molempien osapuolten hyväksynnän tehdyissä arvioissa.

Todistustaakkaa ei voi yksinomaan säilyttää maanomistajan tai -haltijan vastuulle. Myös paliskunnalla tulee olla velvollisuus osoittaa toimintansa vahinkojen estämiseksi. Vahinkotilanteessa on oleellista tehdä syyn ja määrän arviointi mahdollisimman pian vahinkohetken jälkeen. Vahinkojen arvioimiseksi tarvittavien selvitysten tekemistä ei tule rajoittaa tai rajata niitä vahingonkorvauksen ulkopuolelle.

Kaikki vahingot, myös ilman lautakunnan käsittelyä asianomaisten keskinäiseen sovintoon päätyneet, tulee kirjata ja tilastoida, jotta saadaan tietoa järjestelmän myöhempään kehittämiseen.

Hallinnointi

Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus on oikea taho hallinnoimaan ja toteuttamaan arviolautakunnan toimintaa. Valtakunnan tasolla tarvittavat toimisto- ja tukipalvelut on luontevinta hoitaa vuoden 2019 alussa toimintansa aloittavan Ruokaviraston toimesta.

Aitaaminen

Poronhoitolaki kieltää yksiselitteisesti porojen laiduntamisen viljelysmailla ja maatilojen talouskeskuksissa. Tämän vuoksi alueiden aitaamattomuus ei voi olla esteenä korvauksen saannille porojen aiheuttaman vahingon vuoksi.

Vastuu poroaitojen hoidosta ja kunnostuksesta on paliskunnalla. Kunnosta on huolehdittava, ettei esim. vesakoituminen haittaa viljelytoimenpiteitä.

Aitaaminen ei saa vaikuttaa pellon käyttöön, pinta-alaan tai tukikelpoisuuteen.

Sivutoimisuus

Toimialat ovat muutoksessa niin maataloudessa kuin poronhoidossa. Porolukua arvioitaessa on otettava nykyistä enemmän tarkasteluun sosiaaliset perusteet. Maanomistusolosuhteista riippumaton laidunnus edellyttää riittävää määrää työntekijöitä porojen paimentamiseen, jotta viljelysmaiden vahingoilta vältytään nykyistä paremmin. Rakennemuutos ei saa johtaa tilanteeseen, jossa paimentaminen vähenee ja ristiriidat lisääntyvät eli poromäärän suhdetta poronhoitajien määrään tulee tarkastella nykyistä kriittisemmin.

Näiden kommenttien lisäksi MTK-Pohjois-Suomi ja MTK-Lappi yhtyvät Maataloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n lausuntoon.

MTK-Pohjois-Suomi ry
MTK-Lappi ry

Jari Ahlholm
Puheenjohtaja

Marko Repo
Puheenjohtaja

Matti Tyhtilä
Toiminnanjohtaja

Kaija Kinnunen
Toiminnanjohtaja